DE RIO A JOHANESBURG. LES AGENDES 21.

LA COMUNICACIÓ AMBIENTAL I L'EFECTE NIMBY

Procediments per a l'avaluació de l'impacte i autorització d'instal·lacions conflictives

Jordi Renom i Sotorra

Barcelona, juliol de 2002

Agència Metropolitana de Residus

Àrea metropolitana de Barcelona
Entitat del medi ambient

L'EFECTE NIMBY EN LA UBICACIÓ D'EQUIPAMENTS AMBIENTALS

- **La situació paradoxal de projectes necessaris per raons ambientals i als quals s'oposen motius ambientals. S*i la instal.lació és la sol.lució, quin és el problema?***

- **La possibilitat de trobar un acord entre totes les parts involucrades, *en un context social i ambiental donats.***

Programa de recerca ambiental de la DGXII sobre els aspectes econòmics i socials del medi ambient basat en l'estudi de casos en sis països d'Europa: 7 incineradores de residus, 2 dipòsits de residus i 1 central tèrmica

- **Objectius**
- **Desenvolupar eines de comunicació del risc en els processos d'autorització d'instal·lacions conflictives amb potencial risc per a la salut**
- **Eines**
  - 1,-Estudi d'impacte per quantificar el risc. El resultat és una dada de partida per a la població i els actors clau en el procés d'autorització.
  - 2.-Avaluació contingent de la població per esbrinar les seves preferències.
  - 3.-Comunicació del risc als gestors i a la població en general.

1.- Estudi d'impacte per quantificar el risc (1 de 2)

- **Es proposa la quantificació del risc per la salut i els seus costos associats seguint la metodologia ExternE (EC 1995, 1998), les principals etapes del qual són:**

  Especificació de les tecnologies més rellevants i les seves càrregues ambientals (i.e. Kg/s emissions partícules)

  Càlcul de l'increment del nivell o concentració de contaminants (i.e. ugr/m3 partícules en l'àmbit d'afectació), emprant models de dispersió.

  Càlcul de la dosi resultant ($d=c \cdot t$) i dels impactes físics (i.e. nombre de casos d'asma degut a partícules) emprant funcions dosi-resposta.

  Avaluació econòmica d'aquests impactes

1.- Estudi d'impacte per quantificar el risc (2 / 2)

- **Quantificació del risc. La percepció relativa del risc**

Increment de les emissions, comparat amb altres emissions, naturals o antropogèniques

Increment concentració comparat amb el nivell de fons

Dosi en relació al valor guia

Riscs per a la salut de diferents contaminants, comparats amb altres

Dies de vida perduts comparats amb altres riscs de la vida ordinària

Increment del cost d'externalització en relació al cost de la pròpia tecnologia

2.- Qüestionari als gestors en relació a les preferències, necessitats d'informació, objecte i criteris de decisió de la gent involucrada en processos d'autorització d'instal.lacions (1/2)

Deficiències del procés actual en relació als gestors

Hi ha una queixa general en el procés de presa de decisions de que no és genuïnament participatiu

La participació pública sovint te lloc massa tard en el procés, quan ja s'han pres decisions

La valoració de l'impacte sovint perd credibilitat per que l'encarrega i finança el promotor

La valoració de l'impacte sovint es considera que es fa massa tard per a que pugui influir en el projecte

La valoració de l'impacte és sovint criticada per no considerar adequadament les alternatives al projecte presentat

La valoració de l'impacte a vegades és criticada per insuficient i no tenir en compte efectes socials i econòmics

La valoració de l'impacte és sovint incomprensible per al públic

2.- Qüestionari als gestors en relació a les preferències, necessitats d'informació, objecte i criteris de decisió de la gent involucrada en processos d'autorització d'instal.lacions (2/2)

- **Deficiències vistes en relació a l'oposició**

Invariablement es qüestiona la mida de la instal·lació 'és massa gran i evita l'ús eficient dels recursos'.

A cops es qüestiona la veritable necessitat de la instal·lació.

Es qüestiona la tecnologia escollida com a malbaratadora de recursos i contaminant.

Invariablement es qüestiona l'elecció de la ubicació.

3.-AVALUACIÓ CONTINGENT I COMUNICACIÓ DEL RISC

AVALUACIÓ CONTINGENT DEL PROGRAMA METROPOLITÀ DE GESTIÓ DE RESIDUS MUNICIPALS

Agència Metropolitana de Residus

Àrea metropolitana de Barcelona
Entitat del medi ambient

PMGRM

Sabent que cada persona paga de mitjana 4000 pessetes per any.

Les mesures del PMGRM incrementant el reciclatge, finançant l'increment de cost de la recollida selectiva i reduint la contaminació per incineració i dipòsit,
Estaria disposada a pagar 7.310 pessetes (43,93€).

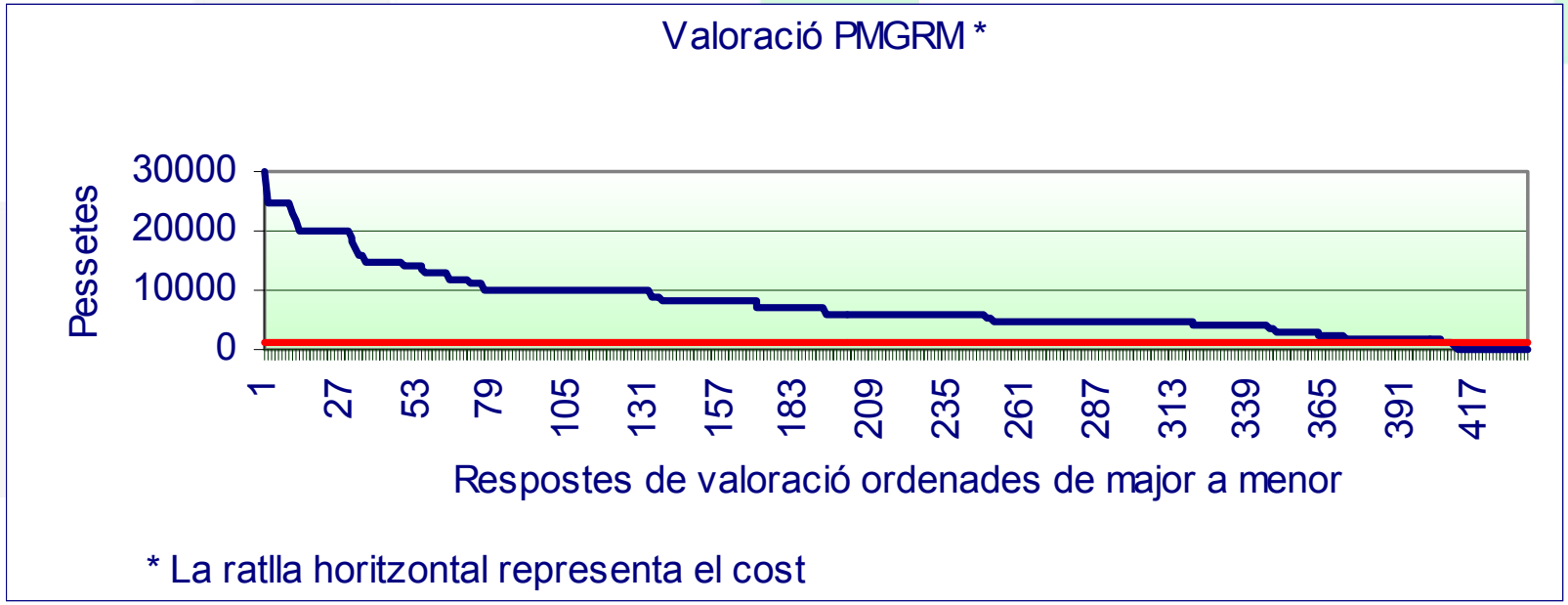

INCINERACIÓ

Substituir les actuals per una de nova reduint la contaminació
Estaria disposat a pagar addicionalment cada any 6.513 pessetes (39,14 €)

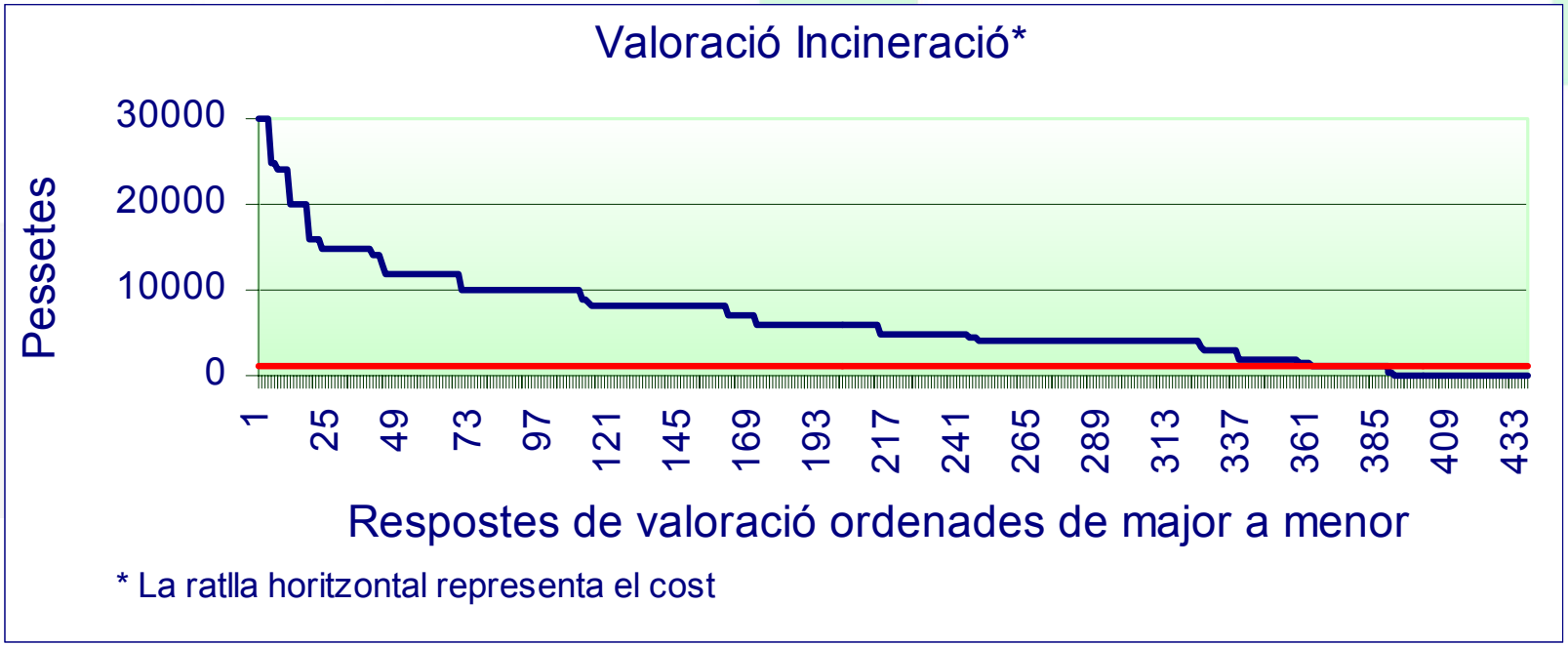

ABOCAMENT

Nou dipòsit, tancant el Garraf, reduint els lixiviats eliminant l'emissió dels gasos i lleugerament els riscs per la salut.

Estaria disposat a pagar addicionalment cada any 4.891 pessetes (29,,40 €).

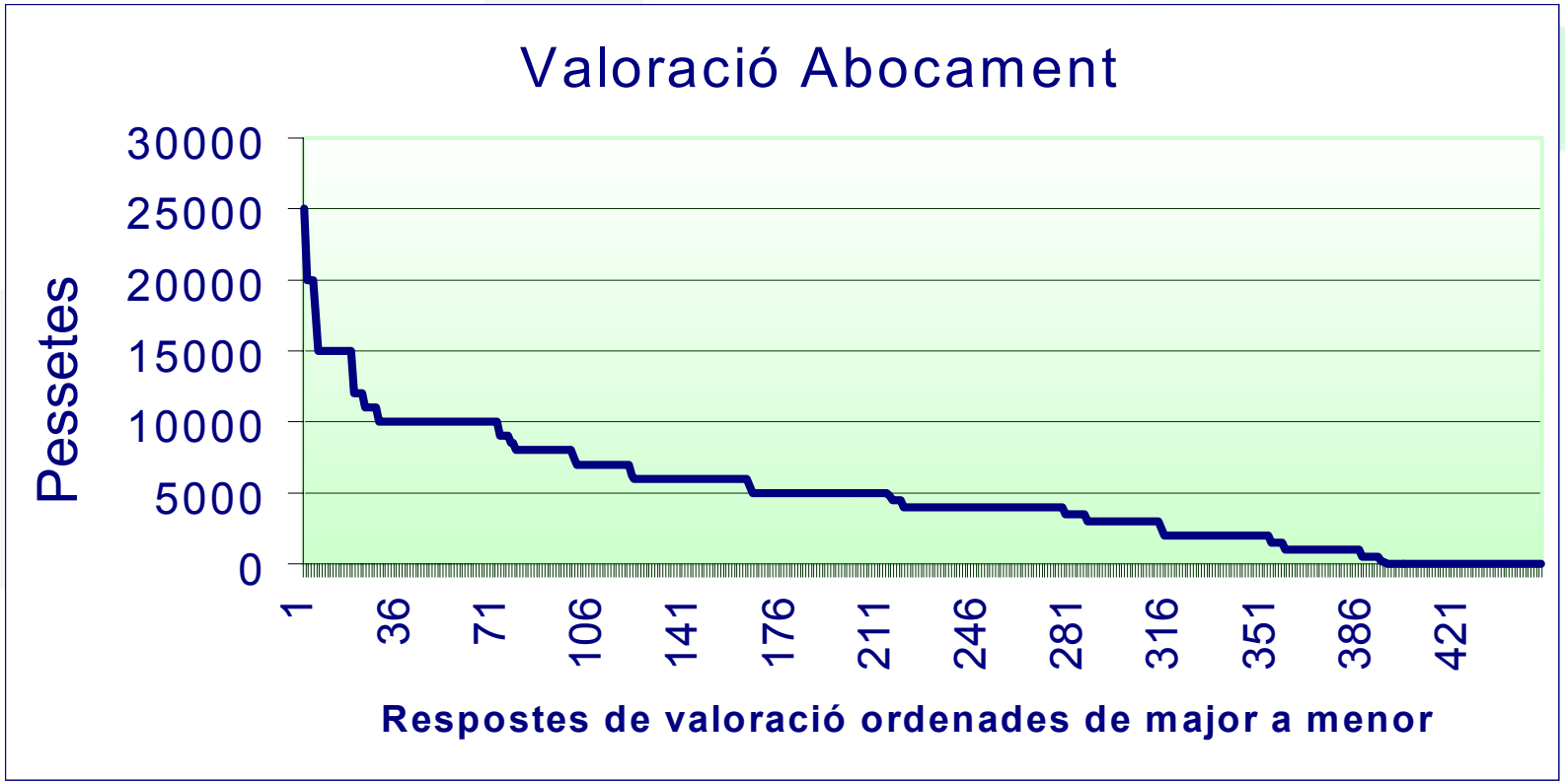

Avaluació contingent- Gestió

- De cada 6 persones que tenen opinió al respecte, 1 prefereix l'abocament sobre la incineració i 5 la incineració sobre l'abocament. Però una vegada escoltades les conseqüències que una i altra opció suposen, segons es descriu en el qüestionari, 2 de cada 6 opten pels abocadors i 4 per la incineració. En el qüestionari s'enfatitza que amb la incineració, els impactes ambientals i sobre la salut pública són perceptibles a curt termini, i que els efectes es dispersen pel territori, afectant altres parts d'Europa; en canvi, els impactes dels abocadors són més a llarg termini, i més locals.

Avaluació contingent- Gestió

- Els ecoparcs, entesos com a grans instal·lacions integrades de gestió de residus, allunyades de les vivendes, són preferits pel 82% de la població, sobre un model de diverses instal·lacions petites, més repartides (18%).

Avaluació contingent- Gestió

- Sembla que hi ha relativa poca propensió a reduir molt dràsticament el nombre de dies de recollida de la brossa, malgrat els estalvis que això pugui suposar.

Avaluació contingent.Participació

- Tres quartes parts de les famílies havien utilitzat els contenidors especials de brossa reciclable la darrera setmana, i només el 10 per cent no els utilitzen mai. Al voltant del 70% de la població afirma que té aquesta mena de contenidors a menys de 100 metres de casa, i al 80% dels ciutadans no els hi causa molèsties (la queixa habitual és que no es recullen amb suficient freqüència, amb les lògiques conseqüències). El 88% assegura que participaria en un programa de separació de residus orgànics, malgrat les molèsties que els hi causaria. El 94% afirma que fins i tot canviaria els seus hàbits de consum si els productors oferissin els mateixos productes amb menys residus.

Avaluació contingent. Pagaments

- Els habitants de la regió metropolitana rebutgen el sistema actual de pagament de la gestió de residus municipals. Sobretot no accepten que es cobri segons l'aigua consumida. Voldrien que es pagués per la brossa que es genera. Si això no fos possible, que les rendes altes paguessin proporcionalment més. Tampoc accepten en general que el pagament depengui del tamany de l'habitatge.

- Si es pagués d'acord amb el que es genera d'escombraries, el sistema preferit seria el de bosses especials, seguit d'un sistema amb etiquetes adhesives, i de contenidors de diferents tamanys. El que clarament es rebutja és pagar segons el consum d'aigua.

Avaluació contingent. Pagaments

- Més de tres quartes parts de les persones (81%) estarien d'acord en un sistema que fes pagar només per la brossa que no es recicla, tot i que dues terceres parts de la gent pensa que les campanyes de sensibilització i educació serien més efectives per reciclar que aquest incentiu econòmic.

Avaluació final
Constatacions

- **1.- De carácter científic**

Es constata una amplia divergència entre els objectius de risc i la percepció del risc. En el cas de la incineració destaca la divergència en relació a l'emissió de dioxines. És manté viu l'accident de Seveso.

Avaluació final
Constatacions

- **2.-De caràcter polític**

  A) Recomanacions per als que prenen decisions

  La consulta pública ha de començar a l'inici. Els residents locals i grups ecologistes es poden incloure en un grup d'assessorament de les opcions. No és suficient, però pot prevenir un debat polaritzat quan s'anuncia la decisió.

  L'avaluació s'ha de fer per un grup independent de l'ofertant, com els diferents departaments de l'administració

  L'avaluació de l'impacte s'ha de fer a l'inici del procés i ha de contenir alternatives al projecte que es proposa, així com incloure un resum entenedor per a gent mitjanament informada.

Avaluació final
Constatacions

B) Disposició a assumir costos per al control de la contaminació

Elevada disposició a pagar per reduir riscs sobre la salut.

En l'elecció entre diferents tecnologies, el resultat mostra que la majoria de la població està disposada a pagar per tecnologies netes si els beneficis esperats superen el cost, fins i tot si cal incrementar les taxes.

Conclusions

- **La falta de confiança és inevitable quan no hi ha acord. Però la manca d'obertura des de l'inici del procés de presa de decisió agreuja el problema.**

- **Els esforços per reduir els riscos ambientals més enllà del valor estàndar, generalment són justificats malgrat que sigui més car.**

FACTORS D'ÈXIT I FRACÀS

- **1.-Identificació dels actors principals, els seus recursos i els seus models de interacció**
- **2.- Variables de situació**

  2.1.- Condicions socials i econòmiques

  La creació de llocs de treball

  2.2.- El grau de consciència ambiental

  La percepció de la disposició de residus com a problema col·lectiu

  2.3.- El grau de cultura tecnològica i científica

  El paper dels medias en la percepció del risc dels processos tecnològics

  La quantitat d'informació que rep la població

  2.4.-L'existència d'incidents específics

  2.5.- Altres

  Canvis d'estructura en els acords institucionals i aparició de nous actors amb nous objectius

FACTORS D'ÈXIT I FRACÀS

- **3.- Aspectes específics**

  3.1.- Visió dels actors rellevants

  Com a forma de resoldre diferents tipus de problemes i contribuir a diferents tipus d'objectius

  Com a part del desplegament d'un pla més general

  Com a solució d'un àrea específica

  Interacció de la major part dels actors implicats i particularment dels potencials opositors

  el reconeixement de l'existència d'un problema i la necessitat de resoldre´l

  3.2 Qüestions sobre l'opció escollida

  3.3.-Qüestions sobre el model d'interacció

  3.4.- Qüestions sobre els recursos dels actors

FACTORS D'ÈXIT I FRACÀS

- **3.- Aspectes específics**

  3.2 Qüestions sobre l'opció escollida

  disponibilitat de solucions alternatives

  Possibilitat de fragmentació de les solucions

  Possibilitats de compensacions

  3.3.-Qüestions sobre el model d'interacció.

  Heterogeneïtat dels actors: diferents cossos de l'administració pública, actors privats, actors socials, partits polítics i actors 'ad hoc'

  Grau de polarització de la xarxa d'actors

  La presència d'un mediador.

  El nivell de formalització de les regles del joc.

  3.4.- Qüestions sobre els recursos dels actors

  El paper dels promotors

  El paper dels oponents